

3. VZTAH ČLOVĚKA KE ZVÍŘATŮM

V současné době je vztah člověka ke zvířatům bouřlivě kritizován zejména filozofy a ekology. Často se v médiích objevují šokující nepříjemné zprávy o utrpení, která musí zvířata podstupovat při testování kosmetiky, léků, atd. Nebo v potravinovém průmyslu.

Vztah člověka k mimolidským tvorům je proces, který se neustále vyvíjí. S příchodem novověku se dosavadní postavení zvířete dramaticky mění. Část odpovědnosti se často přisuzuje René Descartesovi, který vymezil ostrou hranici mezi člověkem a zvířetem. Člověk (jako nositel nesmrtelné duše) se dostává do role samozřejmého a absolutního pána nad přírodou, zatímco zvířatům je přisouzena role nemyslicích tvorů bez duše (pouhých věcí).

Toto období se dá charakterizovat jako počátek bezcitnosti ve vztahu člověka ke zvířatům. Začíná se vyvíjet průmyslová velkovýroba, ve které se nebere na životní podmínky zvířat sebemenší ohled. Vivisekce je v té době běžnou zábavou. Krutost a ignorace utrpení zvířat vrcholí ve dvacátém století v důsledku sílící velkovýroby a průmyslové a vojenské vivisekce.

Na druhé straně přináší právě dvacáté století první velké snahy o přehodnocení vztahu člověka ke zvířeti. Začíná probíhat veřejná diskuse o právech zvířat, objevují se protesty proti průmyslové vivisekci zejména v kosmetickém průmyslu, vznikají velké organizace bojující za práva zvířat (např. Animal liberation front) a objevují se zákony, které (ve značně omezené míře) chrání zvířata před týráním. Vývoj psychologie nám již znemožňuje nazírat na zvířata jako na pouhé nemyslicí (a zejména) netrpící tvory (poznámka: zvířata jsou např. v České republice podle zákona stále movitými věcmi – nikoli právními subjekty).

Současný stav je ovšem stále dost neuspokojivý. Filozofové (např. Erazim Kohák, Václav Bělohradský, Peter Singer, atd.) často upozorňují na morální krizi civilizace, jejíž výdobytky jsou vykoupeny nepředstavitelným utrpením zvířat. Počátkem řešení tohoto citlivého a nesmírně složitého problému by měla být diskuse, která se z izolovaných „expertních“ vědeckých komunit dostane do veřejnosti. Informovanost o této problematice je samozřejmě problémem také školství a zejména *Environmentální výchovy*.

Pojmy a poznámky:

LD 50 - Lethal dose 50% (pokusná metoda, ve které se zkoumaná látka vpravuje do organismu testovaných zvířat, dokud jich 50% procent nezemře. Na základě množství látky se pak určuje jaká koncentrace už je nebezpečná.

Draizeovy testy - Známá metoda (test toxicity), při které se zkoumaná chemikálie nanáší králíkům na oči (dokud duhovka a zornice nevypadá jako jeden velký zánět...)

Vědecké testy na zvířatech se obvykle uskutečňují pro účely:

- lékařské
- veterinární
- farmakologické
- vojenské
- kosmetické, hygienické, drogistické

Kritici testů na zvířatech kromě těžko vyvratitelných etických argumentů často poukazují na fakt, že zvířata jsou od lidí odlišná a mohou na určité látky reagovat jinak než lidé (např. lék na tlášení bolesti v těhotenství THALIDOMID, který byl testován na fenách a kočkách, představoval u

člověka obrovské zdravotní riziko pro matku i plod.

V České republice existuje zákon, který zakazuje kosmetickým firmám testovat na zvířatech. V řadě zemí EU nebo v USA takový zákon není.

Jako příklad firem, které netestují na zvířatech uvádím Avon, Oriflame, atd.

Negarantované seznamy testujících a netestujících firem naleznete na stránce:

<http://differentlife.cz/pokusy16.htm>

Značení některých výrobků netestovaných na zvířatech:

Pořad České televize (on-line) věnovaný vztahu člověka ke zvířatům:

<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/10095359176-pokusna-zvirata/306295350170001.html>

Další informace na webové stránce:

<http://www.svobodazvirat.cz/>

Doporučená literatura:

SINGER, P. Osvobození zvířat. Praha : Práh, 2001. ISBN 80-7252-042-3

KOHÁK, E. (1998) *Zelená svatozář (kapitoly z ekologické výchovy)*. Praha : Sociologické nakladatelství. ISBN 80-85850-63-X